

Sygn. akt XIV C 1136/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jan Sterczała

Protokolant st. sekr. sąd. Ewa Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017 roku w Pile

sprawy z powództwa **M. C.**

przeciwko **E. S., J. W.**

przy interwencji ubocznej I. S.

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powódki na rzecz interwenientki ubocznej 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa

J. Sterczała

Sygn. akt XIV C 1136/14

UZASADNIENIE

Powódka M. C. pozwem z dnia 27 grudnia 2013 roku wniosła o ustalenie nieważności dokonanej czynności prawnej objętej aktem notarialnym Nr (...) z dnia 22.09.1989 r. oraz o podział majątku po B. i S. S. (1).

W uzasadnieniu powódka podała, że brat E. S. zmusił rodziców do przekazania gospodarstwa rolnego na jego rzecz, stosując wobec nich przemoc fizyczną i psychiczną. Powódka wskazała, że postępowanie brata w stosunku do rodziców było agresywne i niewdzięczne, zmusił ich bowiem do wyprowadzenia się, pomimo iż w akcie notarialnym mieli zapewnioną dożywotnią służebność osobistą, polegającą na prawie korzystania z dwóch pokoi, osobnej kuchni, piwnicy, łazienki oraz dostępu do szopy. Powódka wskazała, że jej matka zmarła w 1993 roku, natomiast ojciec w 1999 roku. Wcześniej powódka starała się pomagać ojcu, jednak ze względu na miejsce zamieszkania powódka nie mogła opieki tej sprawować codziennie. Wówczas ojciec powódki został umieszczony w Domu Pomocy Społecznej w C. za pobyt w którym powódka zobowiązała się ponosić opłaty. Powódka wskazała, że nie jest jej znane miejsce zamieszkania brata E. S.. Powódka wskazała, że spadkobiercami po S. i B. S. jest powódka M. C. i E. S., natomiast po B. S. spadkobiercą jest J. W.. (k.1-2,17)

W piśmie z dnia 27 lutego 2014 roku powódka wskazała, że pozwanym jest E. S. oraz J. W.. Powódka określiła wartość przedmiotu sporu na kwotę jeden milion sto tysięcy złotych. (k.22)

W piśmie z dnia 3 czerwca 2014 r. powódka wskazała, że pozwanym w sprawie jest jedynie E. S..(k.52)

W piśmie z dnia 22 października 2014 roku, powódka sprecyzowała żądanie pozwu i wskazała, że powołuje się na wadę oświadczenia woli złożonego pod wpływem groźby przez S. i B. S. przy zawieraniu umowy przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 23.09.1989 r. E. S.. (k.75)

W toku postępowania powódka określiła wartość przedmiotu sporu na kwotę 850.000 zł.(k.155)

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2015 r. Sąd postanowił sprawdzić z urzędu wartość przedmiotu sporu, określoną przez powódkę na kwotę 850.000 zł i w tym celu zarządził dochodzenie przez zaciągnięcie opinii biegłego z dziedziny rolnictwa i wycen nieruchomości, celem ustalenia wartości gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem umowy z dnia 22.09.1989 r. według stanu gospodarstwa z dnia 22.09.1989 r. a cen z chwili wniesienia pozwu, tj.28.12.2014 r. (k.159)

W dniu 10 marca 2016 r. I. S. zgłosiła interwencję uboczną po stronie pozwanego E. S. i wniosła o oddalenie powództwa w całości, obciążenie kosztami postępowania powódki i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz interwenienta ubocznego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że jest współwłaścicielką nieruchomości, co do której toczy się proces i ma interes prawny aby postępowanie nie wpłynęło negatywnie na jej prawa do tej nieruchomości.(k.206-207)

Pismem z dnia 7 kwietnia 2016 r. powódka M. C. zgłosiła opozycję przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego I. S.. (k.219)

Biegła M. H. wydała opinię dotyczącą wartości nieruchomości w której wartość składników gospodarstwa rolnego określiła na kwotę 761.586,00 zł. (k.224-304)

Postanowieniem z dnia 4 maja 2016 r. Sąd ustalił wartość przedmiotu sporu na kwotę 761.586 zł. (k.559)

Pismem z dnia 21 maja 2016 r. powódka wniosła o udzielenie zabezpieczenia powództwa przez nakazanie dokonanie wpisu w księdze wieczystej nr (...) zawierającym zakaz zbywania i obciążania spornej nieruchomości.(k.586)

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2016 r. Sąd oddalił wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia. (k.601-603)

W dniu 9 lipca 2016 r. powódka wniosła zażalenie na oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia.(k.617)

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2016 r. Sad Apelacyjny w Poznaniu oddalił zażalenie powódki jako bezzasadne. (k.651-653)

Zarządzeniem z dnia 26 września 2016 r. Sąd ustanowił dla pozwanego E. S., którego miejsce pobytu nie jest znane, kuratora w osobie radcy prawnego J. B.. (k.662)

W odpowiedzi na pozew kurator pozwanego E. S. radca prawny J. B., wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz kuratora kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że twierdzenia powódki są gołosłowne i nie poparte żadnymi dowodami, jakoby pozwany E. S. zmusił swoich rodziców do podpisania aktu notarialnego.(k.686-687)

W odpowiedzi na pozew, pełnomocnik interwenienta ubocznego wniósł o oddalenie powództwa w całości, obciążenie powódki kosztami postępowania oraz o zasądzenie od powódki na rzecz interwenienta ubocznego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, iż twierdzenia powódki na które powołuje się w pozwie są gołosłowne, gdyż nie są poparte żadnymi dowodami, czy to w postaci dokumentów, czy świadków, a to na stronie powodowej spoczywa obowiązek udowodnienia swoich twierdzeń. (k.693-694)

Na rozprawie w dniu 2 marca 2017 r. Sąd postanowił wezwać do udziału w sprawie w charakterze pozwanego J. W.. Sąd postanowieniem oddalił opozycję powódki przeciwko wstąpieniu I. S. do sprawy a charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej. (k.706v,707)

W piśmie z dnia 27 marca 2017 r. i na rozprawie w dniu 6 czerwca 2017 r. pozwany J. W. oświadczył, że zgadza się z pozwem i uważa, że zaskarżona czynność jest nieważna. (k.719,734)

Sąd ustalił, co następuje:

Małżeństwo B. i S. S. (1) mieli córkę M. C. i syna E. S.. B. S. miała jeszcze syna J. W..

B. i S. S. (1) od 1967 r. byli właścicielami nieruchomości stanowiącej zabudowane gospodarstwo, położonej w K. dla której prowadzono księgę wieczystą Kw (...). Nieruchomość składała się z budynku mieszkalnego, obory, dwóch stodół i szopy. Wspólnie z B. i S. S. (1) mieszkał syn E. S., który od 1978 r. pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. W 1989 r. pozwany E. S. zawarł związek małżeński z I. S..

W dniu 22 września 1989 r. umową repertorium A numer (...) zawartą w C. przed notariuszem J. S., B. i S. S. (1) przekazali swojemu synowi E. S. nieruchomość stanowiącą zabudowane gospodarstwo o obszarze 16.51,00 ha, stanowiącą działki nr (...). Nieruchomość składała się z budynku mieszkalnego, obory, dwóch stodół i szopy. S. i B. S. przenieśli nieodpłatnie własność gospodarstwa rolnego na rzecz E. S., który to nabył przedmiotową nieruchomość do wspólności ustawowej małżeńskiej. Pozwany E. S. ustanowił na nieruchomości na rzecz rodziców S. i B. S., dożywotnią służebność osobistą polegającą na prawie korzystania z dwóch pokoi, osobnej kuchni, piwnicy, łazienki, szopy.

W związku z przekazaniem gospodarstwa rolnego synowi E. S., B. i S. S. (1), decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została przyznana emerytura.

Dowód: akt notarialny rep. A numer (...) k.13-16, przesłuchanie powódki M. C.-nagranie z rozprawy z dnia 6 czerwca 2017 r. k. 735,

W dniu 8 czerwca 1989 r. S. S. (1) zawiadomił Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w C., że jego syn E. S. znęca się fizycznie i moralnie nad nim oraz jego żoną B. S. oraz, że zmusza go do opuszczania mieszkania.

W dniu 16 sierpnia 1989 r. wiceprokurator M. G. umorzył dochodzenie w sprawie zmuszania przez E. S., B. i S. S. (1) do określonego zachowania się wobec braku dowodów popełnienia przestępstwa.

Dowód: postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 16 sierpnia 1989 r. k.10-11

Jeszcze przed przekazaniem gospodarstwa rolnego synowi, S. i B. S. wyprowadzili się z K. i zamieszkali w S..

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 1994 roku, Sąd Wojewódzki w Poznaniu Ośrodek Zamiejscowy w Pile rozwiązał małżeństwo zawarte przez I. S. z E. S.. Pozwany opuścił rodzinę i przebywa pod nieznanym adresem. W nieruchomości położonej w K. jako współwłaściciel pozostała I. S. wraz z dziećmi.

Powódka M. C. w 1984 r. wyjechała poza granice kraju. Powódka utrzymywała kontakt telefoniczny z rodzicami. Rozmowy były krótkie z uwagi na wysokie koszty połączeń telefonicznych.

Dowód: przesłuchanie powódki M. C.-nagranie z rozprawy z dnia 6 czerwca 2017 r. k.735, zeznania świadka G. W.-nagranie z rozprawy z dnia 19 października 2017 r., wyrok Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu z dnia 15.12.1994 r. k.200

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie wskazanych wyżej dokumentów oraz częściowo z przesłuchania powódki.

Za wiarygodne uznać należało dokumenty znajdujące się w aktach sprawy. Ich autentyczność i moc dowodowa nie zostały przez żadną ze stron skutecznie zakwestionowane.

Zeznania świadka G. W. były wiarygodne, jednak nie wniosły do sprawy nic nowego. Z zeznań świadka nie wynika nic ponad to, co można było ustalić na podstawie dokumentów. Podkreślić należy, iż z treści zeznań świadka wynikają fakty nie mające wielkiego znaczenia w poczynieniu przez Sąd ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Świadek nie

posiadał żadnych istotnych dla sprawy informacji, a większość podawanych przez nią informacji posiadał z przekazu osób trzecich lub „ze słyszenia”.

Jeśli chodzi o zeznania powódki M. C., to Sąd uznał je za wiarygodne jedynie w zakresie przytaczanych przez nią okoliczności faktycznych. Zauważyć należy, że w pozostałym zakresie zeznania te noszą znamiona subiektywnych ocen, formułowanych przez pryzmat osobistego stosunku do opisywanych okoliczności. Z tych względów, w tym zakresie, nie zasługują one na wiarę. Dodać należy, że w znacznej części zeznania powódki nie zostały potwierdzone żadnymi dowodami.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Powódka M. C. żądała ustalenia nieważności umowy zawartej przez B. i S. S. (1) z pozwanym E. S. w dniu 22 września 1989 r. przed notariuszem przedmiotem której było przekazanie gospodarstwa rolnego, z uwagi na to, że do jej zawarcia zostali zmuszeni.

Pełnomocnik interwenient ubocznego oraz kurator pozwanego E. S. wnieśli o oddalenia powództwa.

W przedmiotowej sprawie podstawą prawną roszczenia zgłoszonego w pozwie stanowi art. 189 k.p.c. w myśl którego, powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Natomiast w myśl art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W tym miejscu należy przypomnieć, że funkcją wyrażonej w art. 6 KC reguły ciężaru dowodu jest umożliwienie (i nakazanie) sądowi merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy w sytuacji, gdy nie udało się ustalić leżących u podstaw sporu faktów. W każdym bowiem wypadku spełnienia przesłanek procesowych, sąd cywilny obowiązany jest wydać merytoryczne rozstrzygnięcie, niezależnie od tego, czy postępowanie dowodowe przyniosło jakikolwiek efekt (sąd nie może odmówić rozstrzygnięcia ze względu na niemożliwość ustalenia stanu faktycznego). Przepis art. 6 KC nakazuje rozstrzygnąć sprawę na niekorzyść osoby opierającej swoje powództwo lub obronę na twierdzeniu o istnieniu jakiegoś faktu, jeżeli fakt ten nie został udowodniony.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powódka istotnie nie udowodniła dochodzonego roszczenia. Poza załączonym przez nią odpisem aktu notarialnego umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających prezentowane przez powódkę stanowisko. Nie można pominąć, że zeznania powódki na rozprawie, nosiły znamiona subiektywnych ocen, formułowanych przez pryzmat osobistego stosunku do opisywanych okoliczności. Również zeznania świadka zawnioskowanego przez powódkę, nie wniosły do sprawy nic istotnego, bowiem był to głównie zbiór wspomnień, które z prawnego punktu widzenia były nieistotne. Również powołane przez powódkę postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie zmuszania przez E. B. i S. S. (1) do określonego zachowania się nie przemawiało za roszczeniem powódki, wręcz przeciwnie, przemawiało za jego niezasadnością.

W ocenie Sądu, analiza materiału przedstawionego przez powódkę skutkowało przyjęciem, iż roszczenie powódki jest niezasadne. Poza gołosłownymi twierdzeniami powódki, nie ma w aktach sprawy jakiegokolwiek materiału dowodowego, które mogłyby przemawiać za uznaniem roszczenia powódki za zasadne. Podkreślić należy, że twierdzenia powódki na które powoływała się w toku postępowania nie zostały poparte odpowiednimi dowodami, czy to w postaci stosownych dokumentów, czy też świadków, a to na stronie powodowej jako dochodzącej swojego roszczenia spoczywa obowiązek udowodnienia swoich twierdzeń.

Twierdzenia powódki, że E. S. kierował groźby do ojca S. S. (1) powinny zostać wskazane jako dowód w sprawie w szczególności przez wskazanie dat dopuszczenia się takich zachowań, ewentualnych świadków takich zdarzeń czy innych dowodów potwierdzających okoliczności w jakich do tego typu zachowań miało dojść. W przeciwnym wypadku potraktować je należało jako gołosłowne i przedstawiane tylko na użytek potwierdzenia swoich tez procesowych.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika jedynie, że w dniu 22 września 1989 r. S. i B. S. w akcie notarialnym przekazali gospodarstwo rolne swojemu synowi E. S.. W ocenie Sądu bezpodstawne są zarzuty powódki, że pozwany E. S. zmusił S. i B. S. do zawarcia umowy przekazania mu gospodarstwa rolnego. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie tego twierdzenia za udowodnione.

Należy podzielić pogląd Sądu Apelacyjnego w Białymstoku iż, przepis art. 6 KC nakazuje rozstrzygnąć sprawę na niekorzyść osoby opierającej swoje powództwo lub obronę na twierdzeniu o istnieniu jakiegoś faktu, jeżeli fakt ten nie został udowodniony. Wprawdzie „ciężar” udowodnienia faktu nie stanowi obowiązku prawnego, ale konsekwencją niewykazania przez stronę prawdziwości jej twierdzeń o istotnych faktach jest to, że fakty nie będą stanowiły podstawy rozstrzygnięcia sądowego, przez co strona nie osiągnie korzystnego dla siebie orzeczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 stycznia 2017 r. I ACa 444/16).

W świetle powyższego w ocenie Sądu powódka nie wykazała zasadności swojego roszczenia. Zgodnie z ogólną regułą z art. 6 KC i w myśl art. 232 KPC, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Wskazana zasada oznacza, że powódka składając pozew powinna udowodnić fakty, które świadczą o zasadności powództwa. Powódka domagając się zatem ustalenia, że pozwany E. S. zmusił S. i B. S. do zawarcia umowy przekazania mu gospodarstwa rolnego, powinna przede wszystkim wykazać, że umowa została zawarta oraz, że faktycznie do jej zawarcia doszło w wyniku zmuszenia. Tymczasem powódce nie udało się uczynić zadość spoczywającemu na niej obowiązkowi procesowemu. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie pozwala na przyjęcie, że roszczenie powódki zostało udowodnione.

Wobec powyższego powództwo należało oddalić jako bezzasadne (pkt 1 wyroku). Uznanie powództwa przez jednego z pozwanych nie mogło mieć decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia, a to z uwagi na charakter współuczestnictwa łączącego pozwanych (współuczestnictwo jednolite - 73 § 2 kpc).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. obciążając tymi kosztami powódkę, jako stronę przegrywającą proces.

W myśl art. 98§1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

W związku z powyższym, interwenientowi ubocznemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7 217 zł (art. 107 kpc), obejmującej wynagrodzenie pełnomocnika, ustalone zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2002 nr 163 poz.1349)-obowiązujące na dzień wniesienia pozwu oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W związku z tym, że powódka w niniejszej sprawie została zwolniona od kosztów sądowych, nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążono Skarb Państwa.

W świetle powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Jan Sterczała